

چهار دهمین «تریبون محله» خراسان رضوی پای در د دل اهالی آبکوه

نقشه نجات آبکوه

به واسطه بافت فرسوده با مشکلات متعددی دست و پنجه نرم می کنند. مشکلاتی که که از نبود امنیت گرفته تا جای خالی بهداشت و امکانات ضروری مثل زیر ساخت مناسب فاضلاب و جمع آوری زباله و فضای سبز، مثل حسرتی بزرگ و چندین ساله بر دل اهالی است. مشکلات ریز و درشتی که در لابه لای کوچه پس کوچه های تنگ و پیچ در پیچ، می تواند با یک آتش سوزی، یک بیماری نصف شبی و یک زلزله، تبدیل به یک داغ بزرگ و فاجعه ای جبران ناپذیر شود. حالا در تریبون محله چهار دهم، پای در د دل مردم این منطقه نشستیم که تمام فکر و ذکر شان فطرها یی از این وضعیت آشفته است و از طرفی، دل رفتن از محله آبا و اجدادی شان را هم ندارند.

می کرد، کار یزها، گندمزار ها و باغ تره ها دیده می شدند. از سمت شرق باغ های روستا و از سمت غرب زمین های غیر زراعی، دشت ها و کار یزها بود. نظر بیشتر ساکنان آبکوه این است که در گذشته، در زمان بارندگی، آب های سطحی از کوچه های سمت جنوب و شرق به این روستا سرازیر می شده است و چون قلعه آبکوه، نخستین روستا در مسیر آبها بوده، آن را «آبکوه» نامیده اند. تمام تصورات تان از یک روستا را در ذهن خود سر جمع کنید و آن را یک جا در ست وسط شهر، در مجاورت و نزدیکی خیابان های اصلی و مرفه مشهد ببینید. قلعه آبکوه همین منطقه ای است که بافتی روستایی و چنین پیشینه ای، حالا در مرکز مشهد قرار گرفته و اهالی این منطقه چند سالی است

گزارش: نوید زند و حیان | عکس ها: میثم دهقانی | قلعه آبکوه تا چند دهه پیش، روستایی بود که چندین کیلومتر با شهر مشهد فاصله داشت و قدمتش به حدود ۴۰۰ سال قبل بر می گردد؛ هر چند قدیمی های آبکوه نقل می کنند این قلعه بیش از هزار سال قدمت دارد. این روستا در ۶ کیلومتری غرب مشهد واقع شده بود و تا قبل از دهه ۴۰ شمسی، خارج از محدوده شهری محسوب می شد؛ اما با افزایش جمعیت و گسترش شهر، هم اکنون در مرکز شهر مشهد قرار گرفته است. آبکوه دهه ۴۰، از جنوب به روستاهای احمد آباد (در محدوده سهر اه اهنما یی فعلی) و روستای ملک آباد (در ضلع جنوبی باغ ملک آباد فعلی) منتهی می شد و از سمت شمال تا جایی که چشم کار

بوی ناخوشایند و ترافیک دایمی

«سیدمحمد رضا نعی» فروشنده لوازم تحریر و کتاب فروشی واقع در محله، یکی از کسانی است که سر حرف را با او بازی می کنیم و درباره مشکلات محله می گوید: «حاشیه بولوار آبکوه، به واسطه وجود مغازه های فروش مرغ و گوشت و زباله های این فروشگاه ها، بوی بسیار نامطبوعی دارد و چندین بار تا به حال در این باره اعتراض کردیم و شهرداری هم، یکی دوبار با افرادی که زباله هایشان را در معابر می ریختند برخورد کرد اما هنوز با شرایط خوب و قابل قبول فاصله داریم.» «محمد رضا افروز» اندنده تا کسی خط آبکوه که در همین محله ساکن است، گلایه می کند: «همیشه و هر ساعت از روز، از ترافیک

و شلوغی این جا در عذابیم. از همین میدان راهنمایی تا ابتدای فلسطین، همیشه خدا ترافیک است و به نظر می رسد هیچ کس نمی تواند از پس مدیریت ترافیک این جا بر آید.»

رغبتی برای فروش ملک نداریم و در انتظار حل مشکلات محله ایم

هیچ خواسته ای هم نداریم و فقط نگران از دست دادن سرپناه و سقف بالای سرمان هستیم. من و تمام ساکنان این جاقط به دنبال انصاف هستیم. در ست است که تا به حال شهرداری کسی را وادار به تخلیه و فروختن ملک نکرده و هر کس ملکی را فروخته یا رضایت بوده اما ما هم که ماندیم، در انتظار حل مشکلات محله هستیم. تا به حال چند شهردار و مسئول و مدیر عوض شده اند و هیچ کدام نتوانستند که در آن حضور دارید، تصویر شهدای انقلاب و

محله گردی مان به ظهر کشید و وقت اذان، یکی از ساکنان محله که متوجه حضور و موضوع گزارش مان شده بود، جلو آمد و خواهش کرد به داخل مسجد محل برویم و حرف های نماز گزاران را که ساکن محله هستند، بشنویم. وارد مسجد می شویم؛ اولین کسی که سر صحبت را باز می کند آقای «محمدی» پدر یکی از شهدای مدافع حرم است که می گوید: «همین الان در مسجد بنی هاشم (ع) که در آن حضور دارید، تصویر شهدای انقلاب و

جنگ و مدافعان حرم که این محله تقدیم کرده است، وجود دارد و این نشان می دهد ما همیشه همراه و همپای کشور و نظام بودیم اما این طرح نوسازی بافت فرسوده، امان ما را برده، ما هیچ امکاناتی نمی خواهیم،

پیشنهاد شهرداری برای خرید ملک، منصفانه نیست

شهر است، شهرداری به دنبال خرید خانه هایمان برای خراب کردن و دوباره ساختن و به سازی بود. ولی انگار هدفشان اذیت و آزار ما و گرفتن خانه و کاشانه مان با پولی ناچیز بود. هر طور حساب کنید قیمت املاک مسکونی و تجاری محله ای که یک طرفش به بولوار سجاد و طرف دیگرش به بولوار شهید صادقی و فلسطین وصل است، متری دو میلیون و ۷۰۰ هزار تومان نیست اما این پیشنهاد شهرداری به ما برای فروش خانه هایمان بود. با این قیمت که اگر بفروشیم، باید در حاشیه مشهد یا روستاهای اطراف به دنبال خانه باشیم! ای کاش پیشنهاد شهرداری منصفانه بود تا رغبت به فروش و ساخت و ساز داشته باشیم.

ساکنان برای ساخت و ساز، حمایت نمی شوند

شهرداری و گرفتن سند به مشکل برخورد؛ چون این املاک موقوفه است وزیر نظر سازمان اوقاف و امور خیریه. «آقای «معصوم اده» هم رشته کلام را در دست می گیرد و می گوید: «بر فرض که خودمان اقدام به ساخت و ساز خانه های این جا بکنیم، بعد از در دسر های سر و کله زند با شهرداری، گرفتار سازمان اوقاف و اختلافات بین شهرداری و اوقاف می شویم؛ چون ظاهر این دو نهاد با هم مشکلاتی در این طرح دارند و سازمان اوقاف اجازه اخذ سند به

یکی از نماز گزاران، که «جوان» نام دارد، ادامه می دهد: «من تنها فرد محله هستم که دو ملک در این جا تخریب و بنا حفظ حریم شهرداری و طبق طرح های تفصیلی، ساختمان سازی کردم. در ابتدا شهرداری منطقه به من گفت این ساختمان را بساز، ما هم کمک می کنیم تا اخذ مجوز ها و روند کار به سرعت انجام شود و بتوانی برای ساخت، وام هم دریافت کنی. یک منزل ۳۲۰ متری را تخریب کردم و در عوض برای ساخت ۲۱۰ متر به من مجوز دادند تا یک ساختمان چهار طبقه بسازم. حالا دو سال از زمان ساخت می گذرد و هنوز در گیر گرفتن سند هستم. با کلی بدهی و شراکت با مردم، توانستم ساختمان را بسازم به این امید که با سندن بتوانم وام دریافت کنم یا آن را بفروشم، اما حالا برای پایان کار

امنیت نداریم، از فضای سبز هم خبری نیست

می دهیم؛ اما پیشنهاد های غیر منصفانه ای که از سوی شهرداری به مردم محله برای خرید خانه هایشان که تنها دارایی شان است شد، ناحق بود و هست. «خانمی که با فرزندش در حال عبور از کوچه است، گلسه می کند: «انگار ما مردم محله آبکوه، جزو این شهر نیستیم. مثلاً در بولوار سازمان آب، وحدت، توفیق و... هر دوسه کوچه، یک پارک و فضای سبز وجود دارد اما این جا چون اسم بافت فرسوده را بد می کشد، هیچ خبری از امکانات اولیه نیست. انگار بچه هایی که در این محله زندگی می کنند، برای هیچ کس اهمیتی ندارند. تفریح بچه ها فقط شده فوتبال در کوچه پس کوچه ها با حضور موتور و دوچرخه و در نهایت بالا رفتن از درخت های توت!»

همین طور که صحبت می کنیم، به سمت کوچه ای که از تخریب منازل در ست شده می رویم و قادری ادامه می دهد: «این جا خانه ای بود که به شهرداری فروخته و تخریب شد. اما حالا محل تجمع زباله ها شده و از همه جای این محله، زباله ها را این جا می آورند و می ریزند و هیچ کس نیست که آن ها را جمع آوری کند. همین جا تا چند وقت قبل محل رفت و آمد معاندان بود و شب ها این جامی نشستند و مواد مصرف می کردند؛ تا این که خودم و اهالی با تهدید آن ها را بیرون کردیم و گر نه این جانه پلیسی هست، نه گشت نیروی انتظامی؛ شاید چون کوچه ها تنگ است و رفت و آمد سخت، به این جا سر نمی زنند. کمی جلوتر «هادی شیواییان» یکی از قدیمی های محله که خانواده ای، با برادران

و خواهران همگی در آبکوه ساکن هستند، ادامه می دهد: «طرح نوسازی بافت فرسوده، جز تخریب امنیت این جا، کاری انجام نداده است. همگی تابع قانون هستیم و هر چه که قانون بگوید انجام

شهرداری، به فکر حفظ اصالت منطقه باشد نه تجاری سازی

این کوچه های تنگ و باریک شود اما هویت و پیشینه و بافت اصیل آن هم باید حفظ شود. ما نمی گوئیم این محله به همین شکل بماند اما به نظر ما اگر ساخت آن به خود مردم واگذار شود و در ادامه، مردم هم حمایت شوند و مسئولان به فکر تجاری سازی محله و برج سازی در آن نباشند، خود مردم می توانند هم محله را باز سازی و به سازی کنند و هم میراث فرهنگی و معنوی منطقه را حفظ کنند.»

آقای «خرسند» در ادامه می گوید: «چند سال است به دلیل همین بر چسب بافت فرسوده، یک فروشگاه مواد غذایی، یک مرکز بهداشت، حتی یک نفاظت در ست و حسابی این جا وجود ندارد. ما از شهرداری می خواهیم تکلیفمان را روشن کند، چون از این باتکلیفی خسته شدیم.» روحانی و پیش نماز مسجد هم اشاره می کند: «مناطق قدیمی و اصیل شهر مثل همین محله آبکوه، جزو هویت فرهنگی یک

شهر است و باید پیش از هر جای دیگری، مراقبت شود. همه ما می دانیم اگر روزی در این جا اتفاق غیر مترقبه ای رخ دهد و مثلاً آتش سوزی شود، خودروی آتش نشانی نمی تواند وارد

مدیرعامل سازمان باز آفرینی شهری:

اولین دفتر تسهیل گری باز آفرینی شهری مشهد، خرداد ماه در قلعه آبکوه افتتاح می شود

خراد ماه، دفتر تسهیل گری آبکوه افتتاح می شود و آغاز به کار می کند

شاکی در ادامه به نکته مهمی اشاره می کند و می گوید: «قانون تشکیل ستاد اجرایی باز آفرینی شهری، در سال ۹۳ به شهرداری های کشور ابلاغ شد. منتها تا از، همین یک ماه قبل شهرداری مشهد اقدام به تأسیس سازمان باز آفرینی شهری کرد. این سازمان نوا که وظیفه باز آفرینی بافت فرسوده مشهد در نقاط مختلف شهر را بر عهده دارد، باید زیر نظر ستاد باز آفرینی شهری استانداری خراسان رضوی و با همکاری تمامی دستگاه ها از جمله سازمان ها و ادارات خدماتی به نوسازی بافت فرسوده بپردازد. اولین گام در اجرای طرح های باز آفرینی شهری، افتتاح دفتر تسهیل گری در مناطق مختلف بافت فرسوده مشهد است که به زودی آغاز خواهد شد و به دلیل اهمیت آبکوه، این منطقه در صدر فهرست اولویت های راه اندازی دفاتر تسهیل گری قرار داشته و فکر می کنم در نهایت در خرداد ماه، امسال، دفتر تسهیل گری آبکوه افتتاح شود و آغاز به کار کند. این دفاتر فقط امور مربوط به صدور مجوز های لازم را به عهده ندارند، بلکه با استفاده از تسهیلات دولتی برای کمک به ساخت و ساز نیز ایفای نقش خواهند کرد.»

به دنبال بیرون کردن بومیان منطقه نیستیم

شاکی با تاکید بر این که شهرداری مشهد به هیچ وجه به دنبال انتقال ساکنان این بافت فرسوده به خارج از منطقه نیست، ادامه می دهد: «هم اکنون، نظر شهرداری ادامه حضور ساکنان منطقه، البته با حفظ امنیت و تأیید شهرداری و بر اساس اصول طرح های تفصیلی است که امیدواریم در این راه، مردم نیز همراهی لازم را با ما انجام دهند. از دو سال گذشته به هیچ وجه خرید و فروشی در بافت های فرسوده از جمله قلعه آبکوه صورت نگرفته و هم اکنون نیز برنامه ای برای این کار نداریم و اولویت ما ساخت فضا توسط مردم است. اما عده ای از ساکنان قصد فروش املاک خود دارند که پیشنهاد ما مشارکت است و قطعا دیگر به شیوه های پیشین و با قیمت های پایین، قصد خرید املاک مردم نداریم و کار را به خود مردم واگذار خواهیم کرد.»

اختلافات احتمالی برای اخذ سند و پایش بینی و رفع می شود

مدیرعامل سازمان باز آفرینی شهری شهرداری مشهد در پاسخ به گلایه های مردم درباره در دسر های اخذ سند املاک نوسازی شده هم توضیح می دهد: «عمده اسناد مالکیت منطقه آبکوه، متعلق به آستان قدس رضوی و سازمان اوقاف و امور خیریه است و

شاید همین موضوع برای ساخت و اخذ پایانکار و سند مالکیت، مشکلاتی به دنبال داشته باشد؛ اما این مشکل نیز با توجه به این که هنوز ساخت و ساز چندانی در آبکوه صورت نگرفته، قابل حل و فصل است و می توان با پیش بینی های لازم در جهت رفع ایرادات و اختلافات احتمالی، گام های مثبتی برداشت. به علت این که سازمان محترم اوقاف امور خیریه برای حفظ حقوق موقوفه، قسمتی از زمین های پلاک را به عنوان حق موقوفه از شهرداری مشهد درخواست کرده و شهرداری نیز در خصوص میزان این سهم نظر متفاوتی دارد، هم اکنون نمی توان پایانکار و سندی صادر کرد اما امیدواریم با همراهی بیشتر این سازمان، این مشکل رفع شود. منتها این مسئله در درجه دوم اهمیت قرار دارد و مردم ابتدا باید به دنبال رفع موانع ساخت و اخذ پروانه باشند که شهرداری به طور کامل آن را پذیرفته و مشکلات بین دستگاهی بر طرف شده و هیچ مشکلی سر امر مردم وجود نخواهد داشت. ضمن این که در روز های اخیر، طی صحبتی که با مردم منطقه داشتیم، آن ها نیز همکاری در رفع این مشکل قدیمی را پذیرفتند. شروع و اتمام باز آفرینی و باز سازی بافت فرسوده آبکوه از این پس بر عهده مردم خواهد بود و هر اندازه که مردم منطقه اقدام و همکاری کنند، همان قدر زودتر به اتمام خواهد رسید.»

باتوجه به این که مهم ترین و پرتکرار ترین در ددل مردم محله آبکوه، مربوط به فرسودگی بافت و بالتکلیف بودن این منطقه و دغدغه های مربوط به نوسازی و به سازی است، برای پرسشگری در این باره، به سراغ «مجتبی شاکی روش»، مدیرعامل سازمان باز آفرینی شهری شهرداری مشهد رفتیم که در قدم اول، به تشخیص اشتباه شهرداری در باره این محله اشاره می کند و می گوید: «سیاست اشتباه شهرداری در گذشته، این بود که به دنبال تملک زمین های محله آبکوه و انتقال ساکنان از این جا به جای دیگری بود. منتها این سیاست در دوره جدید مدیریت شهری، دیگر قابل قبول و معتبر نیست و روش برخورد با بافت فرسوده شهر مشهد که

قرار امروز تریبون محله

همین امروز ۱۲ اردیبهشت «محله تلگرد»

امروز ۱۲ اردیبهشت، تریبون محله ای ها

با حضور شهردار منطقه

همان مردم «محله تلگرد» هستند و اهالی این منطقه می توانند ساعت ۱۰،

در خیابان علامه طباطبائی ۲۸ روبه روی مسجد تلگرد

منتظر باشند تا مشکلات و کمبود های این محله را رودر رو با شهردار منطقه در میان بگذارند و پاسخ بگیرند.